

Dětský domov se školou, SVP a ZŠ, Praha 2, Jana Masaryka 16
Jana Masaryka 16/64, 120 00 Praha 2
tel/fax: 222 520 293, 222 522 377
IČ: 65993381
e-mail: dvupraha@seznam.cz

Příloha VIII VŘ „Preventivní program“ - systém prevence rizikového chování v DDŠ a ZŠ

1. Obecná část

Preventivní program prochází celým výchovně-vzdělávacím procesem DDŠ Praha 2, do preventivních aktivit je nově zapojeno další pracoviště - ambulantní oddělení SVP DVOJKA. Značná část umístěných dětí měla v době před vydáním soudního rozhodnutí a umístěním do školského zařízení zkušenost s nelegálními drogami, nejčastěji ve stádiu experimentu. Zneužívání návykových látek zpravidla nebyl ojedinělý jev, ale vázal na sebe další sociální patologii v podobě majetkové trestné činnosti, záškoláctví, závadové party apod. Sám fakt umístění do DDŠ sehrává značnou preventivní, resp. protektivní úlohu před těmito negativními jevy. Smyslem naší práce na tomto poli je formou nabídky životních alternativ, pozitivních vzorů a sebezpůsobných procesů dospět k odmítnutí drogy a přijetí zdravého životního stylu. Dalším cílem tohoto programu je maximálně možná ochrana dětí před rizikovými faktory a vlastním selháním (relapsem), to vše v mezích daných školskými předpisy a předpisy o sociálně právní ochraně dětí (školský zákon, z.č. 109/2002 Sb. v platném znění, metodické pokyny MŠMT aj.)

Používanými metodami jsou:

Komunitní a skupinové formy práce, hodnocení a sebehodnocení, nácvik sociálních dovedností, poskytování zpětné vazby, posilování zdravé sebedůvěry, zážitkové a zátěžová pedagogika, konkrétně:

- Skupinová sezení rodinných skupin s rozebíráním konkrétních situací a důsledků rizikového chování.
- Komunitní řešení problematiky - názory členů komunity, poskytování zpětné vazby.
- Individuální etopedická a psychologická sezení, navození pocitu důvěry a pomoci.
- nabídka životních alternativ formou rozmanité zájmové a sportovní činnosti vedoucí k přijetí zdravého životního stylu.
- Sportovní, kulturní a jiné volnočasové aktivity provázené pedagogicko-psychologickým rozбором situací, prožitků a vztahových záležitostí, možnosti pozitivně vyniknout - soutěže, olympiády, hudební a výtvarné produkce, využití těchto aktivit při podpoře rozvoje osobnosti a sociálního chování dětí.
- Přednášky odborníků.
- Ukázky literatury, filmů apod. a jiné kulturní akce.

Akce a aktivity obvykle plánované na školní rok:

- Realizace projektů práce spolusprávy – peer program.
- Semináře, workshopy a kulturní programy.
- Účast na sportovních akcích a olympiádách školských nebo zájmových zařízení.
- Rozvíjení preventivních volnočasových aktivit - nabídka pestré zájmové činnosti v základním výchovně-vzdělávacím programu DDŠ i mimo něj formou nadstandardních projektových aktivit.
- Realizace prožitkových preventivních programů pedagogickými pracovníky DDŠ i nezávislými odborníky v prostorách zařízení i mimo něj.
- Realizace víkendových a prázdninových turistických či cykloturistických pobytů s prvky zážitkové pedagogiky.

2. Konkrétní preventivní opatření pro jednotlivé typy rizikového chování

Poruchy příjmu potravy

- Podávat dětem informace o zdravém způsobu stravování.
- Poskytnout dětem přiměřené informace o poruchách příjmu potravy.
- Podporovat společné stravování (možný prostor pro sdílení).
- Budovat záchytné sítě (konzultace s vychovateli, lékařem, event. odborníkem na výživu).
- Budovat zdravou sebedůvěru a fyzickou zdatnost vnímáním svého těla sportovními a jinými akcemi (platí i pro sebepoškozování, šikanu).
- Korigovat poznatky, které děti získají na internetu či od kamarádů.
- Studium odborné literatury k tématu.
- Děti konzumují všechna jídla, mají možnost si vybrat dvě, která skutečně nemají rády.
- Samostatné nakupování, vaření a sestavování jídelníčku i týdenního rozpočtu na bytě.
- Kontrola tělesné hmotnosti určených dětí jako zdůraznění vážnosti problému.
- Kontrola chování určených dětí po požití jídla.

Finanční gramotnost

- Teoretické znalosti ve škole – praktické na rodinných skupinách.
- Nechat dětem na zkoušku zodpovědnost za víkendové vaření s případnými následky
- Dát dětem na zkoušku celé měsíční kapesné, vyhodnotit, jak s ním nakládaly.
- Skupinové úkoly, rolové hry apod. při skupinových formách práce.
- Rozpočet rodinných skupin, skupinový fond a pravidla hospodaření s ním (při ničení vybavení DDŠ je místo vstupenkových akcí využít na opravy a udržování).
- Bytové a víkendové vaření, letní a víkendové výjezdy – rozpočet, zajištění.
- Vést děti k šetrnosti (dojídání jídla, šetření drogistickými a kancelářskými potřebami).
- Neschvalovat utrácení vysokých částek z finančních zdrojů dětí (výplaty, brigády, kapesné od rodičů, bolestné, apod.) za spotřební elektroniku, značkové oblečení apod. učit šetřit nebo alespoň rozpočtovat.

Šikana

- Rozlišovat skutečnou šikanu od běžného provokování a nevhodného žertování.
- Vysvětlit dětem pojem šikana, vést je k pochopení pohnutek agresora a závislé oběti.
- Empatie s případnou obětí, event. odvaha dokázat pomoci (kamarádské vztahy).
- Zapojení spolusprávy.
- Uskutečnit projektový den „Den proti šikaně“.
- Pečovat o zdravé jádro každé skupiny, chválit a pozitivně motivovat osobní odvahu těchto dětí.
- Formou morální, věcné či finanční odměny posilovat pozitivní odvážné činy proti šikaně.
- Budovat klima důvěry mezi dětmi a dospělým.
- Přiměřeně riziku šikany měnit složení skupin. Rizikové dvojice (agresor – oběť) umístit na rozdílné skupiny nebo alespoň pokoje.

Sebepoškozování

- Dávat pozor na ostré předměty (nože, holítko apod.).
- Věnovat zvýšenou pozornost dětem, které mají tyto sklony.
- Zprostředkovat eventuálně kontakt na odborné vyšetření.
- Posilování vztahů a vazeb s kmenovou rodinou, utvrzování o vlastní hodnotě sebe sama.
- Návčiky náročných situací.
- Práce se vztekem, pochopení vlastních spouštěčů.
- Kontrola podávání léků.
- Kontrola částí těla určitých dětí.

Útěky

- Monitorovat signály a situaci na skupině.
- Při podezření na případný útěk změnit složení dětí na skupinách nebo program.
- Vyhodnocovat důvody útěku, v případě důvodného útěku (např. nemoc v rodině, šikana) přizpůsobit opatření, místo represe hledat možnosti pomoci.
- Budování otevřeného vztahu- dospělý dítě, dítě-rodíč.
- Jasná a srozumitelná pravidla pro propuštění, hodnocení, vycházky.
- Některé děti mohou mít oddělené termíny vycházek, aby se nepodporovali v úmyslu utíkat.
- Návčiky zvládání zátěžových situací u jednotlivých dětí, práce s konfliktem.
- Adaptační období při nástupu nového dítěte - čas na mírné hájení.
- Spolupráce s rodinou a kurátory.
- Psychologická a etopedická péče po útěku samotném.

Zneužívání návykových látek

- Namátkové monitorování věcí vnášených do DDŠ po vycházkách a víkendech.
- Zachovat dosavadní praxi testování (viz dále).
- V rizikových případech zprostředkovat odbornou pomoc.
- Eliminace nežádoucích vzorů-media-výběr filmů a pořadů, které děti sledují.
- Sport, kroužky, náplň volného času.

- Užší spolupráce s rodinou, čas strávený na víkendových a prázdninových propustkách-reflexe.
- Možná spolupráce s nízkoprahovými kluby a jejich pracovníky- není limitován finančně, program Pět P, Lata.
- Možnost využití programů Sananimu, PREV-CENTRA apod.
- V rámci nácviků - umění říci „ne“- jednoduchá věta odmítnutí neagresivní formou.

Konkrétní ustanovení vnitřního řádu

Dítě je povinno strpět osobní prohlídku, která vyloučí držení návykových látek a nebezpečných předmětů. Pedagogický pracovník si podle denní (noční) doby a situace počíná s respektem k dítěti a zároveň s ohledem na svá bezpečnostní a zdravotní rizika. Při prohlídce používá gumové rukavice. Základní pravidlo zní – přivolání svědka stejného pohlaví jako je kontrolovaný. O průběhu osobní prohlídky je vždy proveden písemný zápis.

Dítě je povinno strpět orientační vyšetření na přítomnost návykových látek (z moči nebo ze slin). Rodiče dětí k tomuto preventivnímu opatření dávají souhlas na vstupních formulářích (Informovaný souhlas a základní informace). Při tomto zjišťování je dbáno na zdraví dítěte i pedagoga. Postup pedagoga minimalizuje podvod dítěte, zároveň nesmí být vůči dítěti ponižující. Při intoxikaci dítěte je postupováno podle závažnosti situace, se zásadou nejlepšího zájmu dítěte. Důležité jsou kapacitní možnosti dostupných specializovaných pracovišť, proto je možné situaci konzultovat s dispečinkem záchranné lékařské služby (tel 155) nebo pracoviště DETOX Pod Petřínem 257 197 124.

Oblast bezpečného užívání Internetu a kyberšikany

- V odůvodněných případech jsou děti u PC pod dohledem dospělého (útěky, nevhodní kamarádi, získání drog).
- Vhodnými aktivitami jako je sport, kultura, rukodělné práce apod. je u dětí snižován zájem o užívání spotřební elektroniky.
- Je pracováno se skupinovými zážitky, jejich slovním nebo písemným popisem, fotografickým zachycením, včetně skupinových fotoalb a nástěnných prezentací.
- Jsou podporovány osobní formy komunikace (komunitní setkání, práce spolusprávy.)
- Dospělí vytváří pro děti pozitivní vzory komunikace (viz užívání mobilů při jednání apod.).
- Není podporován konzumní způsob života.
- Je pracováno s ukázkami ze života lidí, kteří žijí aktivně (sportovci, vědci, umělci.)
- Není podporován sedavý způsob zábavy (hry na PC, zatěžování šijového svalstva při hraní na mobilech).

Konkrétní ustanovení vnitřního řádu

Kontakt prostřednictvím PC je organizován s ohledem na případná rizika a zneužití ICT technologií k sociálně patologickému chování (viz rizikové zveřejňování fotografií a osobních informací). Prioritou je ochrana dítěte. Jednotlivé postupy jsou zpracovány v preventivním programu. Pro mailový kontakt s okolím dítěte je vyhrazen čas v týdenním programu jednotlivých rodinných skupin formou monitorovaného využívání PC celou rodinou skupinou.

Písemné kontakty dětí probíhají bez omezení. V případě podezření na závadný obsah dopisů koordinuje další postup vedoucí vychovatel. Ten, popř. jiný pedagogický pracovník pověřený

ředitelem DDŠ, je v tomto případě přítomen otevírání listovní nebo balíkové zásilky, tuto zásilku může uschovat na dobu omezenou dnem propuštění dítěte ze zařízení.

Užívání internetu jako zdroje zábavy (zejména sociálních sítí a nerizikových her) koordinuje vedoucí vychovatel popř. učitel informatiky, kteří stanovují pravidla pro činnosti v počítačové pracovně a na dalších PC stanicích.

Preventivní opatření pro jednotlivé součásti DDŠ – návrhy pedagogů ZŠ a DDŠ na týmovém semináři:

Rodinné skupiny DDŠ

Prevence – žádné ostré předměty u sebe (holítka, nůžky, nože).

Dodržování výchovatele desatera – vychovatel ví o všech členech skupiny.

Pestrý program (řízené činnosti) a vhodné načasování neřízených činností.

Rozdělení víkendů, zkrácení – oddělení rizikových jedinců.

Osobní prohlídky – namátkové, systematické = běžný pořádek ve věcech.

Konkrétně a systematicky naplňovat PRODY.

Motivace – kdo nehulí, nepije, atd – odměna.

Ještě více o dětech – co doma, zprávy etopeda, psychologa, co lze sdělit z osobních rozhovorů.

Zátěžové programy – víkendy, středy – zkusme si sáhnout na dno.

Větší spolupráce se spolusprávou – co se děje na skupinách, co se děje doma, spolupráce s vychovateli.

Duben měsíc bezpečnosti – kdo vydrží měsíc v pohodě – odměna.

Větší zapojení dětí do tvorby plánu na další období-co je zajímavá (nebudou prudit).

Vychovatelé – kontrola osobního prostoru dětí – denně, kontrola činností (úklidy) denně.

Nikdo není nikde sám – dítě neuklízí samo dolní chodbu, jídelnu atd.

Nabídka zajímavého programu v čase vycházek.

Nabídka pomoci s doháněním školních povinností – vychovatelé denně.

Orientační testy – po vycházkách, víkendech ... *(potřeba sladit s platnou legislativou, případně spolupráce s Městskou policií apod.)*

Základní škola

Dozory na chodbě školy jako prevence kouření.

Důsledné zamykání některých prostor.

Žáci jsou o přestávkách mimo nepřehledné části školy.

Žáci chodí při příznivém počasí o přestávkách sportovat.

Organizace projektových dní.

Projekty pomoci a spolupráce s jinými zařízeními (Jedličkův ústav).

Návštěvy vězení a různých sociálních služeb.

Vytvoření důvěry a vztahu jako zdroje důležitých preventivních informací.

(dítě se svěří cestou k lékaři, při hodině rodinné výchovy, o přestávce apod.).

Minimální preventivní program

Dětský domov se školou, Praha 2, Jana Masaryka 16 – školní rok 2018/2019

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům sociálně nežádoucích jevů, případně minimalizovat jejich negativní dopad, včetně dalšího šíření.

Primární prevence sociálně nežádoucích jevů – základním principem strategie prevence sociálně nežádoucích jevů u dětí je výchova ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti. Jedná se o oblast zabývající se prevencí v oblastech níže uvedených, s cílem zabránit výskytu rizikového chování v daných oblastech, nebo co nejvíce omezit škody působené jejich výskytem mezi žáky.

Primární prevence sociálně nežádoucích jevů je zaměřena na:

Předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví
- šikana, kyberšikana, rasismus, xenofobie, vandalismus
- kriminalita, delikvence
- užívání návykových látek /tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky/

Rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí
- týrání a zneužívání dětí
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy /bulimie, anorexie/

Efektivní primární prevenci tvoří kontinuální a komplexní programy, především ty, které pomáhají žákům čelit sociálnímu tlaku, zaměřené na zkvalitnění komunikace, nenásilné zvládání konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládání stresu úzkosti apod.

Preventivní program prostupuje veškerými aktivitami a činnostmi. Cíle našeho preventivního programu rozdělíme na dlouhodobé a krátkodobé.

Cíle dlouhodobé:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- vytváření pozitivní klidné atmosféry, důvěry
- podpora sociálních dovedností žáků vůči tlaku vrstevnické skupiny
- rozvoj sociálních dovedností /týmová práce, konstruktivní řešení konfliktů, otevřená komunikace/
- pozitivní vnímání sebe sama
- rozvoj osobních kvalit /sebevědomí, empatie, asertivita, vytváření vlastního názoru/
- přijetí osobní zodpovědnosti k daným právům a povinnostem
- větší spolupráce v rámci pedagogického týmu a všech zaměstnanců DDŠ
- formování dětí ke společensky akceptovatelným hodnotám
- zvyšování sociální kompetence žáků
- posilování komunikačních dovedností - zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem
- právní odpovědnost, trestní normy

Cíle krátkodobé:

Žáci by měli prohloubit a získat tyto kompetence:

- pojmenovat základní návykové látky, znát jejich účinky na organismus
- umět odmítnout, znát kontaktní místa pro problematiku závislostí
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- znát základní právní normy
- zaujímat zdravé životní postoje, tolerovat odlišnosti
- zvládat základní sociální dovednosti
- pochopit osobní a společenskou zodpovědnost
- kriticky myslet a správně se rozhodnout
- vhodná náplň volného času

V tomto školním roce se především zaměříme na prevenci kouření **NORMÁLNÍ JE NEKOUŘIT**. Využijeme všech dostupných prostředků. Přímá podpora pestrosti programu, obzvláště sportovní a zátěžové aktivity.

Celý program předpokládá aktivní zapojení všech pedagogických i nepedagogických pracovníků DDŠ.

Mgr. Marek Plachý – vedoucí vychovatel a školní metodik prevence